

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4861/2020
03.03.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Бранка Станића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Александра Ковачевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама парничних странака изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3983/20 од 15.07.2020. године, у седници одржаној дана 03.03.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 3983/20 од 15.07.2020. године у одбијајућем делу става другог изреке, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена Република Србија да тужиоцу АА из ..., поред досуђеног износа од 6.710.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете због повреде угледа, части, слободе и права личности због неоснованог лишења слободе, исплати још 1.342.000,00 (милион триста четрдесет две хиљаде) динара, са законском затезном каматом почев од 25.02.2020. године, па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3983/20 од 15.07.2020. године, у преосталом делу **СЕ ОДБИЈА** као неоснована.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3983/20 од 15.07.2020. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ решења о трошковима поступка садржана у ставовима трећем и петом изреке исте пресуде тако што се потврђује решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова ревизијског поступка исплати 217.500,00 динара у року од 15 дана од пријема преписа пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова састава одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 4504/17 од 25.02.2020. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед повреде угледа, части, слободе и права личности, због неоснованог лишења слободе исплати износ од 8.052.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 25.02.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу у коме је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед повреде угледа, части, слободе и права личности због неоснованог лишења слободе поред износа досуђеног ставом првим изреке пресуде исплати износ од још 51.948.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 25.02.2020. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 350.440,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на досуђени износ трошкова парничног поступка почев од пријема писменог отправака пресуде до извршности пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3983/20 од 15.07.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 4504/17 од 25.02.2020. године у ставу другом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке тако што је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед повреде угледа, части, слободе и права личности због неоснованог лишења слободе исплати износ од 6.710.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 25.02.2020. године до исплате, док је преко наведеног износа па до износа досуђеног првостепеном пресудом, за износ од још 1.342.000,00 динара са припадајућом законском затезном каматом тужбени захтев одбијен као неоснован. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде тако што је обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 343.820,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка. Ставом петим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 18.000,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде парничне странке су изјавиле ревизију побијајући је у делу у ком нису успеле у спору, обе због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију тужене, захтевајући накнаду за трошкове њеног састава.

Врховни касациони суд је испитао побијену пресуду у смислу члана 403. став 2. тачка 2. и члана 408. Закона о парничном поступку, („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 55/14) па је утврдио да је ревизија тужиоца дозвољена и да је делимично основана, а да је ревизија тужене дозвољена, али да није основана.

У поступку пред нижестепеним судовима није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Без утицаја су ревизијски наводи о учињеној битној повреди из тачке 12. цитиране законске одредбе јер то није разлог за изјављивање ревизије у смислу члана 407. став 1. ЗПП-а.

Према утврђеном чињеничном стању, против тужиоца који је раније осуђиван, решењем истражног судије Посебног одељења Окружног суда у Београду Ки п 17/09 од 30.04.2009. године, исправљеног решењем истог суда од 04.05.2009. године, као окривљеног је одређен притвор из разлога испуњености услова из члана 142. став 2. тачка 1, 2, 3 и 5. ЗКП, који се рачунао од 27.04.2009. године када је лишен слободе због основане сумње да је извршио кривично дело злочиначко удруживање из члана 346. став 3. у вези члана 1. Кривичног закона РС и кривично дело тешко убиство из члана 114. тачка 5. и 3. Кривичног закона РС у саизвршилаштву из члана 33. истог тог закона. Решењем Посебног одељења Вишег суда у Београду од 28.12.2012. године притвор укинут. Тужилац је био лишен слободе у периоду од 27.04.2009. године до 28.12.2012. године, укупно 1342 дана. Правноснажном пресудом Посебног одељења Вишег суда у Београду К-ПО1 бр. 225/10 од 02.04.2014. године, тужилац је ослобођен од оптужбе да је извршио кривично дело које му је било стављено на терет. У време лишења слободе живео је на пријављеној адреси са ванбрачним супругом и троје малолетне деце узраста ..., ... и ... година (која нису присуствовала хапшењу). Тужилац се у притвору психички лоше осећао због одвојености од породице и притиска под којим је био. Током боравка у притвору био је физички нападнут од другог осуђеника и све време је био у соби са видео надзором и стално упаљеним светлом. Више пута му је указивана лекарска помоћ на ВМА и оболео је јер му је 2012. године дијагностификована ангина пекторис за коју му је прописана терапија. Пре подношења тужбе у овој правној ствари тужилац се 15.01.2016. године обратио Министарству правде РС са захтевом за обештећење ван спора, али споразум није постигнут.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања првостепени суд је сагласно члану 560. став 1. Законика о кривичном поступку ("Службени лист СРЈ", бр.-70/2001, 68/2002 и "Службени гласник РС", бр.58/2004....72/2009- важећег у време када је тужиоцу одређен притвор) и применом члана 584. став 1. тачка 1. важећег Законика о кривичном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11, ... 35/19) закључио да тужиоцу припада право на накнаду нематеријалне штете, коју је претрпео због тога што је неосновано лишен слободе и боравио у притвору и обавезао тужену да ту штету накнади тужиоцу на основу члана 200. Закона о облигационим односима (ЗОО) којим је прописано и право на накнаду штете због повреде части, угледа и слободе и права личности, чији је узрок неосновано лишење слободе, па је делимично усвојио тужбени захтев налазећи да тужиоцу припада јединствена правична накнада у износу од 8.052.000,00 динара. При томе је ценио да нису испуњени услови из члана 584. став 2. ЗКП за искључење овог права. Из свих ових разлога је на основу одредби члана 172. ЗОО закључио да је тужена одговорна за штету коју је тужилац претрпео услед неоснованог лишења слободе и временаведеног у притвору, а које је резултирало ослобађањем од оптужбе тужиоца за кривично дело које му је стављено на терет.

Другостепени суд је оцењујући наводе жалбе парничних странака прихватио наводе првостепеног суда у погледу основа за накнаду штете, али је преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев тужиоца преко износа од 6.710.000,00 динара а до износа досуђеног првостепеном пресудом 8.052.000,00 (односно за износ

од још 1.342.000,00 динара) сматрајући да би досуђивање накнаде штете у овом већем износу било противно циљу коме она служи и погодновало тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом из члана 200. став 2. ЗОО.

Становиште другостепеног суда није правилно.

Наиме, правилан је закључак нижестепених судова да тужилац на основу члана 200. став 1. ЗОО има право на накнаду штете за душевне болове које је трпео у периоду од 1342 дана у ком је неосновано био лишен слободе, одређивањем притвора због покренутог кривичног поступка против њега, који је окончан ослобађањем од оптужбе, а да основ и пасивна легитимација тужене да тужиоцу накнади ову штету, произлазе из члана 584. став 1. тачка 1. Законика о кривичном поступку.

Међутим, Врховни касациони суд налази да су делимично основани наводи ревизије тужиоца којима се указује на погрешну примену материјалног права приликом одлучивања о висини правичне накнаде.

Правична накнада нематеријалне штете, као облик отклањања штетних последица, састоји се у исплати суме новца као сатисфакцији за претрпљену нематеријалну штету, с обзиром да реституција по природи ствари није могућа, да би се код оштећеног успоставила психичка и емотивна равнотежа која је постојала пре штетног догађаја, у мери у којој је то могуће. При том, она не сме бити циљ, већ мора бити средство за ублажавање претрпљене нематеријалне штете, и не сме погодovati тежњама које нису спојиве са њеном природом и сврхом. Оценом свих штетних последица проистеклих из неоснованог лишења слободе тужиоца, као и свих околности конкретног случаја (став 1. овог члана), које су од утицаја на одмеравање висине правичне накнаде, и то: године старости тужиоца у моменту притварања (... година, рођен ... године), природу и тежину кривичног дела које му је стављено на терет, енормно време проведено у притвору (1342 дана), последице лишења слободе на његово здравствено стање, породично стање, ранији живот тужиоца, тешке услове боравка у притвору, дужина трајања душевних болова које је због тога трпео. Врховни касациони суд налази применом критеријума из члана 200. став 1. ЗОО да је правилна оцена првостепеног суда да тужиоцу као правична новчана накнада за претрпљене душевне болове због повреде слободе, права личности, угледа и части, припада износ од 8.052.000,00 динара.

Како је побијаном пресудом, погрешном применом материјалног права из члана 200. ЗОО, преиначена првостепена одлука, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Имајући у виду природу и друштвену сврху права на накнаду нематеријалне штете, досуђивање накнаде у већем износу не би одговарало значају повређеног добра и циљу коме накнада служи на основу члана 200. став 2. ЗОО, због чега је, по налажењу овог суда, а супротно наводима ревизије тужиоца, правилно одбијен његов тужбени захтев преко досуђеног износа.

Полазећи од већ изложених разлога и критеријума овај суд налази да ревизија тужене зато није основана.

Из тих разлога је применом члана 414. став 1. ЗПП и одлучено као у ставовима другом и трећем изреке.

Одлука о трошковима ревизијског поступка донета је на основу чланова 153. став 1, 154. став 2, 165. став 2. и 163. став 2. ЗПП и тужиоцу који је делимично успео у поступку по ревизији досуђени су трошкови на име састава ревизије од стране адвоката у износу од 22.500,00 динара и на име таксе за ревизију и одлуку по ревизији у износу од по 97.500,00 динара, све одмерено према Тарифи о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“, бр. 121/12...99/20) и Таксеној тарифи из Закона о судским таксама („Службени гласник РС“, бр. 28/94 ... 95/18), сразмерно успеху тужиоца у поступку по ревизији и одлучено као у ставу петом изреке. Преиначено је другостепено решење о трошковима поступка и потврђена одлука о трошковима првостепеног поступка, па је одлучено као у ставу четвртом изреке.

Одлука о трошковима поступка донета је на основу члана 154. став 1. ЗПП јер трошкови одговора на ревизију нису били потребни ради вођења парнице, па је одлучено као у ставу шестом изреке.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић